

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

на гл. ас. д-р Цветелина Илиева Методиева

за участие в обявения от Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ в ДВ, бр. 30/15.04.2022 г. конкурс за заемане на академична длъжност доцент по област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност (Системи за сигурност).

ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД – МОНОГРАФИЯ

Методиева, Ц., Миграция и демографски баланс. Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2022, 148 с., ISBN 978-619-201-560-2.

Напоследък все по-често се коментира темата за демографския преход, която е добавена и към основните приоритети на Европейската комисия. Актуалността на монографията се определя от растящия миграционен поток, който е най-голям след Втората световна война.

Целта на монографичния труд е да се изследват теоретичните основи на миграционните процеси и влиянието им върху демографския баланс. За постигането на тази цел се прави анализ на демографския баланс на държави от ЕС и извън него и се разглеждат генезисът и динамиката на развитие на миграционните процеси, което ще позволи прилагането на мерки и средства за намаляване на неблагоприятното им влияние върху националната сигурност.

Текущата демографска ситуация в България се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, ниски нива на раждаемост и високи нива на обща смъртност. Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението. Средната възраст на населението в България е сред най-високите не само в Европейския съюз, но и в света. Демографският проблем води до ограничаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението и обезлюдяването в някои региони, а това от своя страна води до проблеми, свързани с поддържането на сигурността. Важен елемент на националната сигурност е демографската сигурност, тъй като е свързана със „субекта“ на нацията, а именно хората, населяващи националната държава.

Освен демографския проблем друг фактор, който влияе върху обезлюдяването в регионите, е миграцията. Миграцията е съвкупност на различни по своята същност териториални премествания на населението, които водят до промяна на местожителството. От политическа гледна точка стихийната и нелегалната миграция биха могли да се превърнат в пряка заплаха за националната сигурност на страните.

ПУБЛИКУВАНА КНИГА НА БАЗАТА НА ЗАЩИТЕН ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

Методиева, Ц., Адаптация и интеграция фактори за миграционна сигурност на регионите и бизнес организациите, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2022, 96 с., ISBN 978-619-201-577-0.

Историята на човечеството е неразривно свързана с преселението на огромни маси от хора от родните им места към други територии. Наред с това обаче редица експерти отбелязват, че от политическа гледна точка стихийната и нелегалната миграция биха могли да се превърнат в пряка заплаха за националната сигурност на страните. Страната ни приема не малък за нейните мащаби смесен миграционен поток, включващ в голямата си част търсеци международна закрила лица и незаконни мигранти. За съжаление тези процеси доказват практическата нормативна, кадрова и ресурсна недостатъчност на България за ефективен миграционен мениджмънт на нелегалната миграция. Успешното овладяване и управление на настоящата миграционна криза е от фундаментално значение за националната сигурност на страната ни. Това налага страната ни да бъде все по-добре подготвена да посрещне значителни миграционни потоци през следващите години. Актуалността на настоящата книга се определя от необходимостта от прилагането в съвременни условия на проактивен подход за мерки и средства за намаляване на неблагоприятното влияние на процесите на интегриране на мигрантите върху сигурността на регионите и бизнес организациите в страната.

ПУБЛИКАЦИИ¹

Публикациите могат да се класифицират в следните основни направления:

- Изследване на проблемите, свързани с миграционната сигурност на стопанските организации в Североизточна България;
- Изследвани са теоретичните основи на миграционните процеси и влиянието им върху демографския баланс;
- Въведени са редица базови определения в областта на миграционните процеси и се разглеждат теоретичните аспекти на корпоративната и икономическата сигурност, като съществен елемент от националната сигурност.

1. Изследване на проблемите, свързани с миграционната сигурност на стопанските организации в Североизточна България.²

5. Metodieva, Ts., Analysis of strategic documents and regulations in the field of immigrant integration, SocioBrains, Issue.91, Publ.: Veselina Nikolaeva Ilieva, March, 2022, pp. 1-10, ISSN: 2367-5721, <http://sociobrains.com>, (online) - (български език).

В предвид на това, че миграционната обстановка продължава да поддържа завишен темп на развитие възниква необходимост от провеждане на анализ на стратегическите документи и нормативна база в областта на интеграцията на имигранти обхващаща следните, основни обществено икономически сфери: достъп до образование, достъп до пазара на труда, достъп до гражданство, наличие на езикови курсове, административни услуги и капацитет за работа с мигранти, координация на заинтересованите страни, ясна законодателна уреда и др. Необходимо е да се развие капацитета на администрацията, така че тя да допринася качествено и ефективно за формиране и изпълнение на приоритетите и целите на националната и на общата европейска миграционна политика.

6. Metodieva, Ts., The change of identity-process from the social system, Journal scientific and applied research, volume 22, 2022, ISSN 1314-6289. (английски език)

Според научни експерти през следващите години човечеството ще бъде в процес на общ демографски преход, след който или населението на планетата ще се

¹ За рецензия са предложени само статии и доклади от научни конференции, които не са представени за присъждане на научна степен „доктор“.

² Номерацията на статиите и докладите е по списъка на научните трудове, представени за участие в конкурса.

стабилизира, или ще започне ера на лек, продължителен и монотонен спад. Причината за всичко това е антропогенният поток, който постепенно се превръща в обект на държавна администрация, а в същото време е в центъра на разглеждане в научния доклад.

7. Metodieva, Ts., Types of migration, Journal scientific and applied research, volume 22, 2022, ISSN 1314-6289. (английски език)

Миграцията не може да я наречем ново явление. Смята се, че през 1945 г. в Европа е имало над 40 милиона бежанци и вътрешно разселени лица. Военните конфликти в Близкия изток и Северна Африка през последните няколко години, както и войната в Украйна, създават огромна вълна от бежанци, насочени към Стария континент, именно от тук възниква и необходимостта от разглеждането на типовете мигранти.

8. Методиева, Ц., Хайнова, С., Мониторинг на заплахите за миграционната сигурност на региона/общината, Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, стр. 148-153, 2021, ISSN 1311-834X

Миграционната политика на регионите се формира и осъществява на базата на националното законодателство за миграцията, управленческата подсистемата на общините и органите на изпълнителната власт. Най-важните елементи на механизма за осигуряване на сигурността на общината и региона в условия на развиването на миграционни процеси са мониторинга и прогнозирането на факторите, определящи появата на съответните заплахи и са разгледани в научния доклад.

12. Методиева, Ц., Станев, С., Миграционна сигурност в общините и бизнес организациите при интеграцията на граждани от трети страни, Международна конференция, Сборник с доклади „Бежанците – страхове, разбиране, съпричастност“, БАН, ИНСТИТУТ ПО ФИЛОСОФИЯ И СОЦИОЛОГИЯ, София 2021 г., стр. 133-142. ISBN 978-619-245-153-0

В статията се анализират резултати от анкетно проучване сред бизнес организации в Североизточна България за аспекти на миграционната сигурност и мерки за подобряването ѝ. Предложени са опростени критерии за оценка на степените на адаптация на мигрантите при мониторинг на миграционната сигурност в регионите на този етап. Предложено е прилагането на проактивен подход за разработване на конкретни програми в общините за адаптация на мигрантите и механизъм за координация и взаимна информираност на мигрантските и местните общности за подобряване на доверието и солидарността.

2. Изследвани са теоретичните основи на миграционните процеси и влиянието им върху демографския баланс.

1. Методиева, Ц., „Миграцията, като фактор за осъществяване на съвременни глобализационни процеси“ НК с международно участие „МАТТЕХ 2022“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, май 2022 г., Шумен, стр. 146-148, ISSN: 1314-3921.

Международната трудова миграция е един от каналите за осъществяване на съвременните глобализационни процеси. За разлика от другите канали на икономическата глобализация (например международната капиталова миграция или международната търговия със стоки и услуги) международната трудова миграция сравнително рядко е обект на специални научни изследвания. Това едва ли е оправдано, ако се вземе под внимание нарастващото икономическо значение на международната трудова миграция. Икономическият ѝ анализ е особено необходим от позициите на Република България поради взривообразното нарастване на изтичането на работна сила от нашата страна след 1990 г. и налагащата се вече необходимост от внос на трудови

ресурси за редица браншове у нас. Днес България наравно с другите държави в Европейския съюз е изправена пред предизвикателствата на интеграцията на имигрантите в обществото – една важна, сложна и деликатна задача. Същевременно, стремежът към индивидуална адаптация и използване на човешкия капитал трябва да се допълва с аспектите на социалната кохезия и равенството в съвременното общество на многообразието. Затова обществото и неговите институции трябва да направят първата крачка и да се отворят към имигрантите. Постигането на баланс между права и отговорности е решаващо за разработването на честни и ефективни интеграционни политики.

2. Методиева, Ц., Глобализация и миграция, НК с международно участие „МАТТЕХ 2022“, Шумен, стр. 131-134, ISSN: 1314-3921.

В днешния глобализиран свят хората се движат постоянно. Миграцията разрушава традиционните разлики между културите, етническите групи и езиците и допринася за разнообразието, културното и икономическото богатство. Много хора възприемат миграцията като предизвикателство или дори като заплаха. Тя е предизвикателство за механизмите на правата на човека, които се борят да гарантират пълноценното упражняване на правата на човека от всички, включително мигрантите, защото човешките права на мигрантите често се нарушават. В доклада е разгледано определението за миграция и е направено разграничение между доброволните и принудителните мигранти.

3. Методиева, Ц., Миграционен поток като фактор за възстановяване на глобалния демографски баланс, НК с международно участие „МАТТЕХ 2022“, Шумен, стр. 128-130, ISSN: 1314-3921

Супер етносът е "обвързан" с определен пейзаж, който определя характеристиките на неговата семантика и в крайна сметка образува архетип. Единството на суперетноса, историческият и географският ландшафт, пораждащи го, и свързаното семиотично пространство създадено от него, могат да се нарекат етнокултурна плоча.

Етнокултурната плоча е представителството на цивилизацията в пространството на етническите групи. Трябва да се има предвид, че една цивилизация може да има няколко представителства, съответстващи на различни култури, но няколко цивилизации не могат да формират едно представителство.

3. Въведени са редица базови определения в областта на миграционните процеси и се разглеждат теоретичните аспекти на корпоративната и икономическата сигурност, като съществен елемент от националната сигурност.

4. Методиева, Ц., Анализ на индикаторите в образователните услуги за сектор сигурност, Сборник с доклади от дискуссионна кръгла маса на тема: „Академични партньорства в сферата на националната сигурност“, 12 -13 май 2022 г., стр. 37-43, ISBN 978-619-201-571-8.

Образованието е основната движеща сила и основа на всяко общество и поради това то изисква специално внимание, особено когато неговата ефективност и конкурентоспособност се влияят от динамични събития в обществото. Без съмнение, първата цел на образователните институции е предоставянето на качествена образователна услуга. Това се отнася за всички степени и форми на образование и за всички страни. Практиката не само в Р България, но и в другите страни показва, че държавните висши училища могат да бъдат равностоен участник на пазара на

образователни услуги и дори да превъзхождат по качество частните училища. За да следваме основната цел, а именно качеството на образование се изисква следването на адекватна управленска политика, която пък от своя страна изисква задълбочен количествен и качествен анализ.

Целта на доклада е да се анализират данните от групата индикатори представени от Рейтинговата система, за да се определят водещите университети провеждащи обучение в професионално направление 9.1. Национална сигурност.

9. Методиева, Ц., „Динамика на конкурентната среда на националния пазар на образователни услуги за сектор сигурност“, Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, с. 141-147, ISSN 1311-834X, 2021 г. (български език).

В Рейтинговата система са събрани и обобщени данни за близо 100 индикатора, които измерват различни аспекти от дейността на висшите училища, включително учебния процес, учебната среда, социално-битовите и административни услуги, научната работа, престижа, както и реализацията на завършилите на пазара на труда и регионалната значимост. Тези индикатори са формирани на базата на статистически данни, събрани от различни източници, включително и чрез социологически проучвания. Установена е тенденция на запазване броя на ВУ, предлагащи обучение по професионално направление 9.1. Национална сигурност в региона на източна България.

10. Metodieva, Ts., „Migration and security“, Journal scientific and applied research, volume 21, 2021, pp 31-35, ISSN 1314-6289. (английски език)

Историята на човечеството е неразривно свързана с миграцията на огромни маси от хора от родните си места към други територии. Миграцията е съвкупност от различни по характер териториални размествания на населението, които водят до смяна на местожителството. Миграционната сигурност трябва да се гарантира чрез прогнозиране на миграционните процеси в страната или региона и поддържана за сметка на реализирането на правата на хората и групите мигранти и членовете на приемащата общност, както и чрез институционализирана държавна миграционна политика.

За подобряване на адаптацията на мигрантите в община Шумен е необходимо проактивно да се предложи проект на програма за миграционна сигурност на общината, както и да се осъществи координация между институциите.

Предприемането на мерки за привличане на висококвалифицирани и мотивирани граждани от български произход от трети страни ще смекчи последствията от демографската криза у нас.

11. Методиева, Ц., „Корпоративната сигурност и нейните компоненти“, Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, 338-341, ISSN 1311-834X, 2020 г. (български език).

Корпоративната сигурност остава най-големият резерв за укрепването на системата за национална сигурност. Разглеждайки я в контекста на сигурността на организацията, по-коректно би било да се използва термина „корпоративна сигурност“, вместо използвания в много научни и популярни публикации термин „фирмена сигурност“, сигурността на малките и на големите предприятия (като организации) е въпрос на „корпоративната сигурност“.

13. Методиева, Ц., „България в качеството си на суверен на властта в държавата“, Юридически сборник т. XXV, БСУ, Център по юридически науки, Б., 2018, с.194-202, ISSN 1311-3771(български език).

Гражданите на Република България, в качеството си на суверен на властта в държавата, разтревожени от продължаващата липса на приемственост в провеждането

на държавната политика, конфронтацията и разделението в обществото, от намаляващото доверие в институциите и от дефицита на лидерство, като констатираха и установиха, че основните предизвикателства пред обществото днес са проблемите на бедността, намаляващата конкурентоспособност на страната, миграцията, демографската криза, образованието, здравеопазването и укрепването на държавността, което пряко рефлектира върху сигурността на държавата и гражданите и устойчивостта на нацията, които са породени от отсъствието на национален идеал и национална доктрина.

14. Методиева, Ц., "Традиционни VS. нетрадиционни заплахи", Годишната университетска научна конференция, 14-15 юни 2018 г., гр. Велико Търново, с.147-154, ISSN:1314-1937(български език).

Днес, когато България е пълноправен член на Европейския съюз, сме длъжни да продължим с ускорени темпове реформите в местното и регионалното управление. В момента България е една от малкото страни-членки, в които решенията за политиката на регионално ниво се взимат от централната власт, макар че две трети от европейските директиви по принцип се изпълняват на местно и на регионално равнище. Ефикасната регионална политика, основаваща се на принципите на добро управление, насочена към социално-икономическото, културно-историческото, демографското и образователно развитие е от съществено значение за преодоляване на дисбаланса в икономическото състояние на населените места в България.

15. Metodieva, Ts., Problems of the economic development of bulgaria, Annual of Konstantin Preslavski University of Shumen VOL. VIII E, FACULTY OF TECHNICAL SCIENCES, 2018, 111-118, ISSN 1311-834X.

България е преди всичко страна на трудова емиграция. Според последното проучване на Евростат, половината от безработните млади хора в ЕС на възраст между 24 и 34 години са готови да се преместят в друга държава в търсене на работа. Този обективен факт определя фокуса на нашето внимание преди всичко върху проблемите свързани с трудовата миграция засягаща пряко България. Факторите обуславящи това явление са многобройни, но една част от тях са: икономически, социални, демографски и др.

16. Методиева, Ц., "Миграцията във фокуса на обществения и научен интерес", НК „Актуални проблеми на сигурността“ 2019, НВУ "Васил Левски", 17-18 октомври 2019 г., стр. 1049-1056 Велико Търново, ISSN: 2367-7481.

Все още няма всеобхватна теория за миграцията въпреки, че експертите са съгласни, че миграцията е силно динамична, сложна и променлива и миграционните модели са плавни и претърпяват постоянни трансформации. Освен това, няколко са основните детерминанти и условията както движението така и обясняването на международната миграция: миграционните системи, миграционните мрежи, макроикономическите сили, неикономическите фактори, политиката и демографското развитие. Миграционните системи свързват регионите и държавите исторически, културно и езиково, икономически, политически и социално. В рамките на тези системи са едновременно потоци от информация, капитал, стоки и хора от всички видове, за всякакви цели и във всяка посока. Междувременно тъй като системите станали глобални, глобалните пазари за информация, капитал, стоки и труд сега улесняват глобалните и устойчиви движения на хората. Миграционните мрежи свързват отделните лица с изпращащите и приемащите общности, те осигуряват на потенциалните мигранти предпоставки като информация, финанси, подкрепа при намирането на настаняване и заетост която насърчава миграцията.

17. **Методиева, Ц.,** Парашкеванова, Г., Махмуд, А., "Заплахи в интернет. Фишинг и финансово муле.", Международна Научна Конференция „Киберсигурността в информационното общество“, НВУ „Васил Левски“ факултет „Артилерия, ПВО и КИС“ - гр. Шумен, 20-21 Април 2017г., ISBN 978-954-9681-82-6, с. 157- 160.

Измамниците завладяват домейн името на уебсайта на законна компания и прехвърлят потребителите към собствената си „спууфинг— версия на същата Интернет страница. Така те събират личните данни, които вие въвеждате на лъжливия сайт. За съжаление, адресът на страницата изглежда нормално във Вашия уеб браузър и обикновените потребители могат да направят твърде малко срещу фарминга. За да се спре завладяването на домейн имена, е нужно техническо решение. Потребителите трябва да бъдат нащрек и да спазват съветите в рубриката ни за издайнически знаци.

Изготвил:

(Цветелина Илиева Методиева)